

Blåbäret är en av Finlands allra allmännaste skogsväxter och det är allmänt också i hela Eurasiens nordliga skogszoner. Rikligast förekommer blåbäret i lundartade, friska och tämligen torra moskogar. I blåbärstypens (MT) granskogar kan en femtedel av arealen vara täckt av blåbär. Arten förekommer också rikligt i skogskärr och laggskogar kring mossar. Längre norrut i landet trivs blåbäret i något torrare och kargare moskogar och i Lappland på fjällhedar.

Blåbäret är ett ris som växer på halvskuggade platser med tillräckligt ljus och fukt. I de tätaste skogarna och på solstekta ytor trivs det inte. Snöskydd behövs under vintern för att hindra frostsador och uttorkning om våren.

Jämfört med 1950-talet hade blåbärets täckning minskat med ungefär hälften vid slutet av århundradet. Arten led då av de allmänt förekommande kalhyggerna till vilka ofta hörde bearbetning av markytan. Största delen av blåbärsbeståndet finns i marken som

ett nätverk av underjordiska revor i vilka näringsämnen lagras. Harvning av markytan och borttagning av stubbar trasar sönder beståndens underjordiska delar varigenom blåbärsbestånd kan försvinna för årtionden. Bestånden återhämtar sig långsamt, men då bearbetningen av markytan minskat och skogarna blivit ljusare verkar blåbäret ha blivit rikligare under den senaste tiden.

Blåbärets små, sågkantade blad är ganska tunna och mjuka och de faller av till vintern. Men å andra sidan fortsätter

En tjäderhona (Tetrao urogallus) med sina ungar i blåbärsriset.

de gröna fyrkantiga unga stammarna sin assimilation också vintertid. Blåbärsriset, som kan bli över tio gammalt, är en utmärkt vinterföda för älgar, renar, harar och sorkar och också för de främmande hjortarna. Blåbäret och då speciellt fruktsättningen blir lidande där hjortarna är talrika, för de nya skotten blommar först under det andra eller tredje året.

Blåbäret blommar då bladen spricker ut, i södra delen av landet i slutet av maj, i norr i juni eller juli. De små rundade, krukformade rödaktiga eller gröna blomorna sitter ensamma i bladvecken. De innehåller rikligt med nektar som lockar många slags insekter, framför allt de vik-

tigaste pollinatörerna, humlorna. Under kyliga vårar hinner inte pollinatörerna utvecklas då blåbäret blommar. Självpollination leder till en svag bärskörd. Såväl blommor som unga frukter kan skadas av kraftig frost under våren. För blåbärsriset är en regelbunden fruktsättning inte viktigt eftersom det är mångårigt och sprider sig med underjordiska revor till många kvadratmeter stora långlivade klonbestånd.

Blåbärets frukt är ett mörkblått, vaxöverdraget bär. I vissa kloner saknas vaxet varvid bären är glänsande svarta. Någon gång utvecklas ingen färg varvid bären blir smutsvita. Under gynnsamma